

**ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการใช้อำนาจกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย
ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร**

นางสาว กรณีโกะ ตันติกนกพร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ภาควิชาพยาบาลศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-326-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17280809

**RELATIONSHIPS BETWEEN POWER TACTICS AND TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP
OF HEAD NURSES AS PERCEIVED BY STAFF NURSES IN
GOVERNMENT HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS**

Miss Gornniga Tantikanokporn

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science**

Program in Nursing Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-326-3

กรณีศึกษา ดันตินิกนกรพร : ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการใช้อำนาจกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร

(RELATIONSHIPS BETWEEN POWER TACTICS AND TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF HEAD NURSES AS PERCEIVED BY STAFF NURSES IN GOVERNMENT HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชูณหปราณ , 154 หน้า. ISBN 974-636-326-3.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการใช้อำนาจ กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 670 คน โดยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบสอบถามกลวิธีการใช้อำนาจและแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าความเที่ยง 0.96 และ 0.98 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลวิธีการใช้อำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีค่าเฉลี่ยในด้านกลวิธีทางกฎหมาย และการปรึกษาหารืออยู่ในระดับสูง ส่วนกลวิธีการโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล การเข้าใจ การใช้ความเป็นมิตร การใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว การกดดัน การแลกเปลี่ยน และการอ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง
 2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับปานกลาง
 3. กลวิธีการใช้ความเป็นมิตร การปรึกษาหารือ การเข้าใจ การโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล การใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว การแลกเปลี่ยน กลวิธีทางกฎหมาย และการกดดัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่กลวิธีการอ้างอิงไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย
 4. ตัวแปรที่รวมพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 คือ กลวิธีการใช้ความเป็นมิตร การปรึกษาหารือ การโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล และการอ้างอิง สามารถร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้ร้อยละ 72.16 ($R^2 = 0.7216$)
- ได้สมการพยากรณ์ (สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน)

$$Z = .4377 \text{ การใช้ความเป็นมิตร} + .2833 \text{ การปรึกษาหารือ} + .2363 \text{ การโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล} - .0575 \text{ การอ้างอิง}$$

ภาควิชาพยาบาลศาสตร์.....
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา2539.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C 886482 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION PROGRAM

KEY WORD: POWER TACTICS / TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP / HEAD NURSE

GORNIGA TANTIKANOKPORN : RELATIONSHIPS BETWEEN POWER TACTICS AND TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF HEAD NURSES AS PERCEIVED BY STAFF NURSES IN GOVERNMENT HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS . THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. POLICE MAJOR PAUNGPHEN CHOONHAPRAN , Ph.D. 154 pp. ISBN 974-636-326-3.

The purposes of this reseach were to study the relationships between power tactics with transformational leadership of head nurses as percieved by staff nurses in government hospitals, Bangkok Metropolis, and to determine variables which predict transformational leadership of head nurses. The samples consisted of 670 staff nurses who worked in government hospitals, Bangkok Metropolis, selected by stratified random sampling technique. The research instruments were questionnaires developed by the researcher which consisted of Power tactics questionnaires and Transformational leadership questionnaires. The reliability of the two questionnaires were 0.96 and 0.98. The data were analyzed by using stepwise regression analysis.

The major findings were as follows :

1. Power tactics of head nurses in the aspect of legitimating tactic and consultation were at high level. While, in the aspect of rational persuasion, inspirational appeal, ingratiation, personal appeal, pressure, exchange, and coalition were at middlle level.
2. Transformational leadership of head nurses was at middle level.
3. There was positive relationship at .05 level between ingratiation, consultation, inspirational appeal, rational persuasion, personal appeal, exchange, legitimating and pressure tactic with transformational leadership of head nurses. While, there was no relationship between coalition with transformational leadership.
4. Variables that could predict transformational leadership of head nurses were ingratiation, consultation, rational persuasion, and coalition tactic and significant at .05 level. The predictors accounted for 72.16 percent ($R^2 = 0.7216$) of the variances.

The function derived from the analysis was as follows :

$$Z = .4377 \text{ Ingratiation} + .2833 \text{ Consultation} + .2363 \text{ Rational persuasion} - .0575 \text{ Coalition}$$

(Standardized Score)

ภาควิชา.....พยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา.....2539

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต. หญิง พวงเพ็ญ ชูณหปราณ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และให้ความเอาใจใส่ด้วยดี รวมทั้งท่านอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความปรารถนาดี และกำลังใจแก่ผู้วิจัยอยู่เสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่านจากสถาบันต่างๆ ที่ได้สละเวลาเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านของโรงพยาบาลทั้ง 6 แห่ง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนพยาบาลวิชาชีพที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย ที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

และบุคคลที่มีอุปการะคุณที่ลืมไม่ได้คือ นิสิตสาขาบริหารการพยาบาลรุ่นที่ 5 และนิสิตสาขาการพยาบาลศึกษารุ่นที่ 4 ทุกท่าน รวมทั้งทีมพยาบาล ซี.ซี.ยู. โรงพยาบาลโรคทรวงอก จ.นนทบุรี ทุกท่านที่ช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณพ่อ วินัย และคุณแม่แข็ง ดันติกนกพร ที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนอย่างสำคัญในทุกเรื่อง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

กรรณิกา ดันติกนกพร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
คำจำกัดความ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากร.....	69
กลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผล.....	113
ข้อเสนอแนะ.....	124
รายการอ้างอิง.....	126
บรรณานุกรม.....	133

สารบัญ (ต่อ)

ซ
หน้า

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ.....	134
ภาคผนวก ข	ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	139
ภาคผนวก ค	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	149
ประวัติผู้เขียน.....		154

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร..... 70
2	แสดงรายละเอียดการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 74
3	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามกลวิธีการใช้อำนาจและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง..... 75
4	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพประจำการ จำแนกตามสถานที่ทำงาน วุฒิการศึกษา อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงานพยาบาล และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานกับ หัวหน้าหอผู้ป่วยคนปัจจุบัน..... 80
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีการใช้อำนาจของ หัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายด้านและโดยรวม..... 83
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีทางกฎหมายของ หัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายข้อ..... 84
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีการโน้มน้าวอย่างมี เหตุผลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายข้อ..... 85
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีการไว้ใจของ หัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายข้อ..... 86
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีการปรึกษาหารือของ หัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายข้อ..... 88
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีการแลกเปลี่ยนของ หัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายข้อ..... 90
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายข้อ..... 92
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีการใช้ความเป็นมิตร ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายข้อ..... 93
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีการกดดัน ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายข้อ..... 95
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถี่ของการใช้กลวิธีการอ้างอิงของหัวหน้า หอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายข้อ..... 96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้า ทอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ..... 97
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีบาร์มีของหัวหน้าทอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายชื่อ..... 98
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการคำนึงถึงผู้อื่นของหัวหน้าทอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายชื่อ..... 100
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการกระตุ้นทางปัญญาของหัวหน้าทอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายชื่อ..... 102
19	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการใช้อำนาจกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของหัวหน้าทอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ..... 104
20	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการเลือกตัวแปรในการพยากรณ์ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าทอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ..... 105
21	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการ ถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R ²) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น (R ² change) ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าทอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ เมื่อใช้วิธี การถดถอยแบบขั้นต่อน..... 106
22	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบความมีนัยสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าทอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ..... 109

สารบัญภาพ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงแบบจำลองของอำนาจและอิทธิพลตามแนวคิดของ Yukl.....	33
2	แสดงภาพดัดแปลงจากแบบจำลองการมีอิทธิพลตามแนวคิดของ Yukl, Kim and Falbe.....	35